

Mykola Krupach

Lviv Ivan Franko National University (Ukraine)

ORCID: 0000-0002-0911-1693

«З лупою літературного детектива» (До проблеми ідентифікації утаємничених текстів)

“With a Magnifying Glass of a Literary Detective” (The problem of identifying clandestine texts)

Abstract:

The article “Contemporary Ukrainian Poetry” by Oleh Olzhych has been given the status of an authoritative source in domestic literary criticism in recent decades, in particular, in the study of the genesis of emigrant poetry of 1920-1930 and in general on the interpretation of the state of national literature in eastern and western countries, which in the interwar period were respectively under the rule of Russia and Poland. Only the “textual coincidences, general concept and intonation” of the article and Olzhych’s related texts were taken as the basis of identification. Such a technique contains elements of pre-programming of the final result and can lead to erroneous conclusions in identifying the author of the publication. It draws attention to the analogies of text construction, subject matter, lexical and stylistic coincidences, etc., but distracts from what is the main in the objective establishment of the publication of a particular person - the (internal) content of the text. The example of Olzhych’s attitude to the process of development of national literature in the interwar period and especially to the work of his father (Oleksandr Oles) shows that he can’t be the author of a politically quite controversial article “Contemporary Ukrainian Poetry”.

Keywords: article *Contemporary Ukrainian Poetry*, identification of authorship, ideological bias, O. Olzhych, O. Oles.

Як уже доводилося зазначати¹, статті Б.-І. Антонича *Poezja po tej stronie barykady*, вперше опублікованій 1934 року в польському журналі «*Sygnaly*»², та оглядові *Сучасна українська поезія* у вітчизняному літературознавстві останніх десятиліть деякими дослідниками надано статус авторитетних джерел, зокрема, при дослідженні генези еміграційної поезії 1920–1930 рр. та загалом щодо інтерпретації стану розвитку національної літератури на східно- та західноукраїнських землях, які в міжвоєнний період перебували під владою відповідно Росії та Польщі. Авторство огляду *Сучасна українська поезія* приписують О. Ольжичу, котрий був не тільки фаховим істориком, письменником, але й одним із лідерів ОУН, що після розколу організації залишився у її т. зв. «мельниківському» Проводі й у червні 1944 р. був закатований у німецькому концтаборі Заксенгаузен. Зосібна цей огляд увійшов до таких вагомих видань творів письменника, як книги *Незнаному Воякови*³ та *Поезія. Проза*⁴. Однак упорядники цих збірників не назвали жодних серйозних аргументів, які підтверджують ідентифікацію авторства огляду. Більш того, у книгах уміщені дещо відмінні варіанти цієї оглядової статті. Так, в одному із них вказано, що огляд *Сучасна українська поезія* повністю або частково був написаний орієнтовно 1938 р., а опублікований за підписом «А. Б.» аж у середині 1942 р. в «*Українському віснику*»⁵, що виходив у Берліні.

Дійсно, в огляді є певні текстуальні подібності, що вказують на його ймовірний зв'язок із деякими статтями О. Ольжича, зосібна із статтею *Українська культура*, яка також 1942 р. (зразу ж після публікації огляду *Сучасна українська поезія*) була надрукована в тому самому періодичному виданні та підписана вже звичним для письменника псевдонімом – Д. Кардаш.

¹ М. Krupach, *Geneza tematyky ukraińskiej emigracyjnej poezji 1920–1930-tych lat u interpretacji B.I. Antonyca*, „Spheres of culture”, Volume V, Lublin 2013, s. 133–141.

² B. I. Antonycz, *Poezja po tej stronie barykady*, „Sygnaly”, 1934, nr 4–5, s. 3–4.

³ О. Olzzych, *Neznanomu Voiakovi*, Kyiv 1994, s. 173–185.

⁴ О. Olzzych, *Poezija. Proza*, Kyiv 2007, s. 191–201.

⁵ Ibidem, s. 200, 509, 511.

Загалом доведення авторства публікації надзвичайно складна, довготривала та скрупульозна робота над текстом, котру потрібно, як із дещо іншого приводу висловився С. Гординський, здійснювати «з лупою літературного детектива»⁶. Однак завданням цієї публікації не є спроба визначити дійсного автора статті *Сучасна українська поезія*, котрого з-поміж іншого можна запідозрити навіть в упередженій презентації процесу розвитку української літератури в міжвоєнний період на територіях, що перебували під владою, зокрема, Росії та Польщі. Наприклад, аналізуючи «поезію Західної України», автор огляду твердив про «часи польської окупації», що начебто витворили на цих землях «окремий тип поетів», котрі «пишуть тільки періодично, ідучи на чергову пару літ до тюрми»⁷. Натомість у презентації східноукраїнської літератури автор огляду твердив про панування на цих землях «большевицької влади» та лише поступове «посилення московського наступу». А про масові репресії та політичні переслідування на цих теренах якщо і згадував, то часом у якомусь аж надто хаотично-грайливому стилі (як от: «З Рильським та іншими величинами відбув „балачку” сам Постишев» тощо)⁸, не характерному для аналітично виважених публікацій О. Ольжича.

Так, у дослідженні *Українська культура*, пишучи про «большевицьку окупацію», О. Ольжич виділяв у ній «добу сталінізму», яку ще називав «добою репресій», коли була остаточно знищена національна література на східноукраїнських землях. Щодо західноукраїнських земель, то О. Ольжич якраз підкреслював, що у 1920–1930 рр. там були «деякі можливості» для культурної діяльності українців навіть попри «брак постійної лінії поступування зі сторони поляків»⁹. Також автори обох оглядів вважали, що

⁶ S. Hordynskyi, *Na perelomi epokh. Literaturoznavchi statyi, ohliady, esei, retsenzii, spohady*, Lviv 2004, s. 103.

⁷ O. Olzhych, *Neznanomu Voiakovi...*, s. 183.

⁸ Ibidem, s. 175, 179.

⁹ Ibidem, s. 223–224.

започаткування української еміграційної літератури відбулося 1922 р. на території Польщі. Зосібна, за О. Ольжичем, у «таборі інтернованих в Каліші». А у статті *Сучасна українська поезія* читаємо, що в «концентраційних польських таборах, де було інтерноване українське військо»¹⁰. Якщо взяти до уваги, що обидві публікації побачили світ у націоналістичному виданні 1942 р., тобто напередодні загострення українсько-польських протистоянь (коли і Україна, і Польща вже були окуповані німцями та їхніми союзниками), то ці та інші політичні аспекти оглядів потребують окремих розлогіх коментарів дискусійного характеру.

Отож мета запропонованої статті – зосередити увагу дослідників на проблемах більш скрупульозної ідентифікації авторства низки утаємничених публікацій, зосібна тих, що містять оціночні судження політичного характеру. Адже насправді вони можуть виявитися маніпулятивними вкиданнями в інформаційний простір, зокрема, з метою загострення як внутрішніх, так і міжнаціональних протистоянь. Відповідно основним завданням цієї публікації є виклад окремих аналітичних спостережень саме аполітичного (зокрема формального та біографічного) характеру, що заперечують приналежність огляду *Сучасна українська поезія* перу О. Ольжича.

У науковій літературі знаходимо чимало прикладів обґрунтування приналежності тексту конкретному авторові. Однак кожна ідентифікація, зокрема, анонімної чи втаємниченої публікації вимагає розроблення індивідуальної методики, що обумовлена ступенем складності поставлених перед дослідниками проблем. Загалом ідентифікація тексту передбачає передусім збір формальної інформації, яка впливає з його різнобічного аналізу та вибудовує індивідуально-комплексний абрис ймовірного автора, але не як конкретної особи, твори котрої прагнуть віднайти, а цілком автономної.

Із примітки упорядника книги *Незнаному Воякові* можна прийти до висновку, що при визначенні авторства статті *Сучасна*

¹⁰ Ibidem, s. 180, 220.

українська поезія ця фаза дослідження була дещо проігнорована, про що вже доводилося писати¹¹. За основу ідентифікації начебто були взяті лише «**текстуальні збіги, загальна концепція й інтонація** [тут і далі всі виокремлення в цитатах мої – М. К.]»¹² цього огляду та, очевидно, деяких інших текстів О. Ольжича, передусім споріднених за жанром. Подібна методика містить у собі елементи попередньої запрограмованості кінцевого результату і може призвести до хибних висновків щодо ідентифікації автора публікації. Вона привертає увагу до поверхневих аналогій (побудови тексту, тематики, лексичних та стилістичних збігів тощо), але відволікає від основного в об'єктивному встановленні приналежності публікації конкретній особі – змістового (внутрішнього) наповнення тексту. Зосібна перешкоджає визначити основні параметри ідейних напрямів (векторів) світогляду автора, що (попри можливі уніфікації, характерні для політично-культурного оточення) обов'язково містить елементи індивідуальності, які виражаються в певних суб'єктивних оцінках окремих явищ чи персоналій та які в певний період історичного часу проявляються в конкретних твердженнях.

Так, поняття «загальна концепція» публікації може мати двояке трактування. Коли мова йде про загальну концепцію тексту, як про його ідейний задум, то потрібно зазначити, що вона для будь-кого літературного огляду є досить трафаретною, тому подібність статті *Сучасна українська поезія* до, наприклад, відповідного фрагменту Ольжичевого дослідження *Українська культура* обумовлена уніфікованими критеріями. Проте коли розглядати концепцію як систему доказів окремих положень, поглядів на те чи інше явище або спосіб розуміння та тлумачення їх, то в обох текстах вони явно різняться.

¹¹ М. Krupach, “Pershyyi ta “druhyi” poety “Prazkoi shkoly”: problema avtentychnosti „svidchen avtorytetnykh myttsiv”, “Pomiędzy. Між. Между. Between. Zwischen. Entre: Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe, Wrocław 2015, №. 1, s. 219–232.

¹² О. Olzhych, *Neznanomu Voiakovi...*, s. 426.

Передусім кожен літературний огляд має мати чітко визначену хронотопну структуру, об'єкт, предмет, мету й завдання дослідження. Зокрема, у статтях *Сучасна українська поезія* та *Українська культура* наявні часово-просторові координати дослідження, які збігаються. Для порівняльної зручності часові обмежимо 1920–1930 рр. Відповідно в той період просторові координати в обох публікаціях сумарно представлені так: «Східні Українські Землі» (далі – «СУЗ»), «Західні Українські Землі» (далі – «ЗУЗ»), Західна Волинь, Закарпаття, Буковина, еміграція. Оскільки територіальний поділ розселення українців у 1920–1930 рр. є константним, то він має бути відображений у будь-якому літературному огляді того часу. Звідси випливає їх перша жанрово-структурна уніфікація. Однак, приступаючи до написання конкретного огляду, автор повинен вирішити, у якій географічній послідовності він розглядатиме літературу окремого регіону, а також переконатися, чи є в нього на той час фактологічний матеріал, аби охопити кожен із них. Таким чином, вибудовується вже певна індивідуально-авторська концепція структури («композиції») дослідження.

Автор статті *Сучасна українська поезія* говорить про розвиток поетичної творчості на окремих теренах у такій послідовності: **СУЗ – еміграція – Західна Волинь – ЗУЗ – Закарпаття – Буковина**. В огляді *Українська культура* географічна складова структури презентації національної літератури явно різниться: **еміграція – Закарпаття – Буковина – ЗУЗ – СУЗ**. Отже, виникає запитання, для чого О. Ольжичеві, якщо він дійсно автор цих двох оглядів, один за одним надрукованих у тому самому періодичному виданні, потрібно було терміново змінювати географічну складову структури публікацій? Таке перетасовування фрагментів тексту мимоволі спонукає уважного читача побачити в спільному авторстві цих двох оглядів сумарний абрис якогось маніпулятивного презентанта, який, наприклад, зацікавлений у якомога більшій кількості публікацій, але аж ніяк не О. Ольжича – скрупкульозного ученого, політичного діяча, філігранного поета.

Наведений приклад уже доволі рельєфно ілюструє, що концептуальні засади обох оглядів доволі відмінні. Більш того, якщо їх і далі уважно аналізувати, то в них знайдемо й чимало інших розбіжностей. Однак це вже теми окремих студій, які потребують скрупульозного вивчення політичних векторів презентованих у текстах ідей. Наприклад, автор огляду *Сучасна українська поезія* нав'язує читачеві політичну установку, буцімто в 1920–1930 рр. національна (а то й націоналістична) література найбільшого розвитку зазнала саме на східноукраїнських землях, що перебували під протекторатом «більшевицької влади». Він навіть оголосив «націоналістом» М. Хвильового¹³, котрий (як проросійський червоноармієць-чекіст) був причетний до збройного повалення влади УНР та до кінця життя залишався ідейним комуністом. Така позиція автора огляду навіть априорі мала викликати щонайменше дискусію в націоналістичному таборі. І якраз стаття *Українська культура* засвідчує, що саме О. Ольжич вступив у приховане протистояння з втаємниченим автором огляду. Неспроста О. Ольжич літературу «СУЗ», розуміючи ступінь просякнення її комуністичними ідеями, у процесі осмислення здобутків національної культури поставив на останнє місце. Натомість правофланговою в міжвоєнний період він оголосив саме літературу української еміграції, започатковану на території Польщі.

Аби ще раз серйозно засумніватися в непричетності О. Ольжича до написання статті *Сучасна українська поезія*, достатньо різнобічно проаналізувати хоч би один із її початкових фрагментів, де, зокрема, наявне таке концепційне твердження про розвиток української поезії перших десятиліть ХХ століття:

Чупринка бере до рук рушницю повстанця і падає під кулями ЧеКа. **Олесь**, Вороний, В. Самійленко, С. Черкасенко, Пачовський ідуть на еміграцію виспівувати свій біль і незломну віру на холодному камінні чужих столиць. Інші замовкають назавжди. І коли чуємо ще тепер голоси поетів цієї генерації, поетів, що з них мало хто зломився, то все

¹³ Ibidem, s. 176.

це є **голоси з минулого, чужі новій суворій добі**. Сучасна українська поезія – це **нові люди і нові слова**¹⁴.

Звичайно, у процитованому фрагменті навіть без особливих зусиль можна відшукати «текстуальні збіги, загальну концепцію й інтонацію», характерні для творчості О. Ольжича. Так, наприклад, у вірші «*Двадцять літ кривавиться земля...*» згадана «**доба жорстока**», в якій «ростуть» на зміну загиблому, але «**непокоримому поколінню**» саме «брати, **суворі** і великі»¹⁵, тобто також виростають «**нові люди**». Коли врахувати, що в обох фрагментах наявні такі синонімічні пари, як «**суворий** та **жорстокий**», «**незламний** та **непокоримий**», «**генерація** та **покоління**», а також є спільна лексема «**доба**», то вже начебто бачимо в них явні «**текстуальні збіги**». Також в обох текстах начебто є і спільна ідеологічна «**концепція**», а саме – «жорстокої», «суворої доби» та зміни «поколінь» у боротьбі за власну землю, що обумовлює багато в чому і споріднену в них «**інтонацію**», яку можна окреслити як «незламну». Варто також звернути увагу, що для порівняння взяті ще й кардинально різні за жанром тексти. Тож уже начебто достатньо підстав, аби запевняти, що вони обидва можуть належати одному авторові.

Та для ідентифікації авторства більш важливою є наступна стадія порівняльного аналізу, в результаті якого дослідник уже повинен абстрагуватися від будь-яких текстуальних аналогій, а якраз зосередитися на виявленні відмінностей – передусім ідейного та смислового характеру. Для цього, зокрема, необхідно перечитати цитований фрагмент статті *Сучасна українська поезія*, гіпотетично допустивши, що його автором є саме О. Ольжич. У такому разі зразу ж впадає у вічі, що в уривку згаданий **О. Олесь** – **батько** письменника. Тож цілком логічно провести маркірування синовієї рецепції творчого здобутку батька, яка начебто впливає з фактологічної інформації, наявної в цьому

¹⁴ О. Olzhych, *Poeziia. Proza...*, s. 192.

¹⁵ Ibidem, s. 31.

фрагменті, та для порівняння спробувати віднайти її в інших текстах О. Ольжича, зокрема написаних орієнтовно в той же період, але авторство котрих не викликає сумнівів.

Зосібна публічна рецесія висловлювань, наявних у статті *Сучасна українська поезія*, набрала чинності з моменту виходу статті, тобто з 31 травня 1942 р.¹⁶ На той час із перелічених у цитованому фрагменті поетів попередньої «генерації» живим залишився тільки О. Олесь. Тож автор статті «чути ще тепер голос» міг тільки його. Та в будь-якому випадку, що ж почув батько в **публічному** монолозі сина, якщо той дійсно був автором огляду?

Результати такого ймовірного звернення щонайменше спантеличують: син, хоч і дещо похвалив батькову творчість, та все ж перекреслив її, назвавши «**чужою**» йому, та відправив у «**минуле**», тобто фактично – **похоронив**, як ідейно погріб доробок й інших поетів попередньої генерації, котрі, згідно з авторським переліком, вже дійсно відійшли з життя. Себе ж, як впливає із загального контексту статті, відніс до «нових людей» із «новими словами». Тож начебто О. Ольжич проголосив себе поетом **майбутнього**, котрому, на відміну від батька, таки вдасться перемінити світ у вже «новій суворій добі». У такому разі цинізм та чванство О. Ольжича, не кажучи вже про такі аморальні категорії, як синівська бездушність, черствість, невдячність, егоїстичність тощо, буквально вражають.

О. Олесь набагато раніше за свого сина став одним із найпотужніших співців пробудження національно-державної свідомості українського народу. У значній мірі й завдяки його творчості виросло нове покоління борців за незалежність України, котре вже проявило себе в національно-визвольній боротьбі 1917–1921 років. Ще більш цинічним та пихатим виглядало б таке синівське зречення творчості батька, коли читати варіант статті *Сучасна українська поезія*, уміщений у книзі *Незнаному Воякові*, де невідомо хто приписав О. Ольжичеві начебто

¹⁶ О. Олжич, *Незнаному Воякові...*, s. 426.

адораційну самохарактеристику власної творчості, яка до того ще й фактологічно недостовірна¹⁷.

Водночас виникає запитання: чи дійсно О. Ольжич міг так категорично відгороджувати власну творчість від батькової? Якщо звернутися до автентичних текстів О. Ольжича, то там якраз не знаходимо жодних протистоянь не тільки між його та батьковою творчістю, але й між їх ідейно-життєвою позицією. Більш того, **син** вважав, що разом зі спільниками (представниками молодшого покоління) він іде тим же «українським шляхом», на який ще 1903 року вступив його **батько**. Так, у листі до О. Олеся, написаному орієнтовно 1943 р., тобто невдовзі після публікації статті *Сучасна українська поезія*, О. Ольжич писав:

Десь далеко той [1]903 рік, коли Ти, молодий і дужий, ставив свої перші кроки на тому українському **шляху**, що ним так без ліку **іде нас тепер**, бадьорих і знесилених, але однаково зв'язаних з ним до останнього подиху. Я бачу яскравіше в уяві 1907 рік і 1912, коли ти писав «По дорозі в казку» і їздив до Криворівні, бачу Пущу, хвилююся, згадуючи зими [19]18 і [19]19 років...¹⁸.

Звичайно, гіпотетично можна припускати, що О. Ольжич лише публічно оголошував чужою йому творчість батька, а в приватному листі вводив його в оману, твердячи, буцімто вони все ж ідуть спільним «українським шляхом». Але й таке припущення заперечують окремі твердження О. Ольжича, зосібна публічно висловлені саме в дослідженні *Українська культура*.

Так, автор огляду *Сучасна українська поезія* твердив, що «під прапорами естетики й **символізму**» **О. Олесь** увійшов у літературу **разом** із **М. Вороним**, **Г. Чупринкою** та галицькою «Молодою Музою»¹⁹. На відміну від нього, у статті *Українська культура* із перелічених попередників поетів лише **М. Вороний** зарахований О. Ольжичем до **символістів**, які, на його думку,

¹⁷ Ibidem, s. 182–183.

¹⁸ О. Olzhych, *Vybrani tvory*, Kyiv 2009, s. 363.

¹⁹ О. Olzhych, *Poeziia. Proza...*, s. 191.

загалом хоч «і прийшли як реакція по невдачах революції 1905 р.», але у «творчості своїй є „світові”, а цим і **мало національні**». Далі О. Ольжич якраз наголошував, що саме

поети **Олесь і Чупринка** утримують **тісний зв'язок з українською національною дійсністю**, що виявляється у першого сильним реагуванням на життя в Україні та передчуттям **великих подій** недалекого **будучого** та через впливи народної творчості мова й **світовідчуття** його є **виразно національні**, тоді як у Чупринки помітний неспокій, вичуття свого трагічного майбутнього й **героїчний порив**. Обидва, хоч були **близькі до символістів**, мають сильний контакт із життям, й суспільна та **національна ідея** у них є **рушійною силою**²⁰.

Також, на думку О. Ольжича, й у часи національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. далі «співи **боротьби і перемоги дзвенять** у творчості Олесья»²¹.

Як бачимо, й у публічній візії О. Ольжича, що змальована у статті *Українська культура*, він іде з батьком так само спільним «українським шляхом», початок якого проглядає ще в глибині тисячоліть. І між ними немає ніяких ідейно-творчих протистоянь, що їх намагався нав'язати автор огляду *Сучасна українська поезія*, зокрема, як між представниками різними поколінь національних поетів. Тож О. Ольжичеві загалом явно чужа концепція попередника про виникнення після поразки національно-визвольної боротьби 1917–1921 рр. «новітньої націоналістичної духовності героїчного типу»²² без органічного зв'язку поколінь. Її предтечу в літературі він вбачає не тільки у творчості Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, але, зокрема, і свого батька (О. Олесья) та Г. Чупринки. Цікаво, що й у цитованому вірші «*Двадцять літ кривавиться земля...*» О. Ольжича так само немає жодних протистоянь між поколіннями борців за власну землю.

У статті *Українська культура* навіть відчутно, що зневажливо-відчужене ставлення автора огляду *Сучасна українська*

²⁰ Ibidem, s. 239–240.

²¹ Ibidem, s. 242.

²² Ibidem, s. 201.

поезія (котрий начебто належить до соратників сина – теж «націоналістів»), зокрема, до творчості О. Олесья глибоко ранило О. Ольжича, тому в дуже скупих характеристиках доробку інших письменників, що обумовлені жанром публікації, він дещо ширше зупинився саме на дореволюційній творчості свого батька, аби фактологічно заперечити несправедливі оцінки попередника. Не виключено також, що під впливом ідеї відчуження, зокрема Олесевої поезії від творчості нового покоління поетів, висловленої автором у статті *Сучасна українська поезія*, О. Ольжич і заговорив у листі про спільний з батьком «український шлях», обрамлюючи цитований фрагмент словами надзвичайно ніжної синівської любові:

Мій дорогий батьку! [...] Мені хотілося б схилитися коло Твого ліжка і притиснути Твою руку до моєї щоки [...] Боляче мені, мій дорогий, за Тебе і за себе, що не приніс я Тобі стільки підпори і потіхи, скільки мав би і скільки Ти потребував [...] А тепер мені тільки сумно і хочеться поцілувати Твої руки і дороге, схудле обличчя²³.

За якийсь час після написання цього листа О. Ольжича не стало. Дізнавшись про мученицьку смерть сина, слідом за ним помер й О. Олесь. Однак і досі в низці публікацій пропагується міф про їх начебто ідейно-творчі протистояння, інспірований, зокрема, не тільки втаємниченим автором статті *Сучасна українська поезія*, але навіть соратниками О. Ольжича. Так, наприклад, О. Жданович (Штуль), немовби солідаризуючись із концепцією невідомого автора огляду, у статті 1947 р. з монументальною назвою *Суворий і великий* запевняв:

Це не випадок, що великий **батько** став відомий під іменем **О. Олесь**, а великий **син** – **О. Ольжич**. Дві **зовсім відмінні** доби, дві **зовсім різні** тенденції і два **зовсім окремі** стилі. Тому й псевдоніми **бринять проти** **тилежно**²⁴.

²³ О. Olzhych, *Vybrani tvory*..., s. 363–364.

²⁴ Ibidem, s. 470.

Згодом у публікації 1953 р., патетично названій «Поезія нової доби», О. Жданович висловив думку, що О. Олесь не тільки «співець ніжних почувань», але і «зриву революції 1917 р.» Проте й далі протиставляв його творчість синовій та перекопував, буцімто «О. Ольжич вже в своєму псевдонімі вносить інше звучання: звучання княжої броні»²⁵, якимось забуваючи, що саме О. Олесь автор поетичної збірки *Княжа Україна*, написаної ще 1920 р.

Однак автентичні тексти О. Ольжича явно заперечують подібні твердження. Наприклад, у статті *Українська історична свідомість*, опублікованої 1941 р., О. Ольжич також підкреслював мілітарний характер творчості батька, наголошуючи на єдності різних поколінь поетів у боротьбі за національну державу:

Тяжко йшло світочам ХІХ віку забити природний войовничий дух народу. Безсилі були вони теж проти основного героїчно-революційного спрямування поезії Шевченка і Лесі Українки з її «гордощами у серці» і «одваги мечем двосічним». Вибухало це і в Олесь, іскрами розсипалося над Чупринкою: «не сокирою – мечем прорубано пущі дики». Пройшло двадцять літ, і мілітаризм опанував знову українську літературу і всю духовість. Не випадково ж меч увійшов у емблему нового українства²⁶.

Таким чином, наведені лише окремі факти з автентичних текстів О. Ольжича вже явно заперечують його причетність до написання огляду *Сучасна українська поезія*. Також потрібно зазначити, що є чимало й інших аргументів, які підтверджують такий попередній висновок та потребують подальшого висвітлення в окремих публікаціях.

Зрештою, невідомо звідки взялася зараз уже фактично беззастережна ідея зарахування до публікацій О. Ольжича загалом доволі політично провокативного огляду *Сучасна українська поезія*, підписаного криптонімом А. Б., який для втаємничення

²⁵ Ibidem, s. 18.

²⁶ О. Олзхич, *Poeziia. Proza...*, s. 271–272.

власних публікацій письменник начебто й не практикував. Та це знову ж таки (як і вже згадані) теми для окремих студій, зосібна ідейно-політичних.

References

- Antonycz B. I., *Poezja po tej stronie barykady*, „Sygnały”, 1934, nr 4–5, s. 3–4.
- Hordynskyi S., *Na perelomi epokh. Literaturoznavchi statyi, ohliady, esei, retsenzii, spohady*, Lviv 2004.
- Krupach M., *Geneza tematyky ukrainskoi emihratsiinoi poezii 1920–1930-kh rokiv u interpretatsii B.I. Antonycha*, “Spheres of culture”, Volume V, Lublin 2013, s. 133–141.
- Krupach M., “*Pershyyi ta “druhyi” poety “Prazkoi shkoly”: problema avtentychnosti „svidchen avtorytetnykh myttsiv”*”, “Pomiędzy. Mizh. Mezhd. Between. Zwischen. Entre: Polonistyczno-Ukrainoznawcze Studia Naukowe”, Wrocław 2015, № 1, s. 219–232.
- Olzhych O., *Vybrani tvory*, Kyiv 2009.
- Olzhych O., *Neznanomu Voiakovi*, Kyiv 1994.
- Olzhych O., *Poeziia. Proza*, Kyiv 2007.